

PRAWO jest po naszej stronie

Ostatnie miesiące przyniosły istotne zmiany polskiego prawa. Przede wszystkim po niemal 8 latach od rozpoczęcia przemian została uchwalona i przyjęta w referendum nowa Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 roku. Zmiany dotknęły także prawa karnego. Kodeks karny z 1969 roku był zupełnie nieadekwatny do obecnej sytuacji społecznej i wymagał jak najszybszej zmiany. Dobrze świadczy o polskim ustawodawcy, że w nowych aktach prawnych dostrzegł problem ogromnej wagi, jakim jest faszyzm w Polsce.

Stali czytelnicy „NIGDY WIĘCEJ”, a także uważni obserwatorzy polskiej sceny politycznej z pewnością dostrzegli działania naszego stowarzyszenia na rzecz wprowadzenia do nowej konstytucji zapisu zakazującego działalności ugrupowań faszystowskich. W nowej konstytucji znalazł się zakaz działania partii i organizacji *odwołujących się w swoich programach do totalitarnych metod i praktyk działania nazizmu, faszyzmu i komunizmu, a także tych, których program lub działalność zakłada lub dopuszcza nienawiść rasową i narodowościową*. O docenieniu wagi tego problemu może świadczyć fakt wysokiego umieszczenia przepisu – na 13 miejscu, tuż przed artykułem normującym wolność prasy.

Bardzo istotną cechą nowej konstytucji jest zasada jej bezpośredniej stosowalności. Oznacza to, iż sądy będą związane nie tylko ustawami, lecz także – a może nawet przede wszystkim – konstytucją. Sędziowie w swoim orzecznictwie będą mogli odwoływać się bezpośrednio do konstytucji. Przepis ten ma szczególnie duże znaczenie w powiązaniu z przepisami nowej ustawy o partiach politycznych z dnia 27 czerwca 1997 r. Według tej ustawy, do zarejestrowania partii potrzebnych będzie 1000 podpisów. Sąd Wojewódzki miasta Warszawy, który jest organem rejestrującym partie polityczne, może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o zbadanie zgodności celów partii politycznej z konstytucją. Może to nastąpić tylko wtedy, jeśli *zachodzą wątpliwości co do zgodności z konstytucją celów lub zasad działania partii politycznej określonych w statucie lub w programie partii*. Jeśli partia jest już zarejestrowana, a Trybunał Konstytucyjny wyda orzeczenie o sprzeczności z konstytucją celów lub działalności partii politycznej, Sąd Wojewódzki ma obowiązek niezwłocznego postanowienia o wykreśleniu partii z ewidencji, a więc o jej delegalizacji. A więc nie tylko program i statut partii politycznej są istotne dla Trybunału Konstytucyjnego, lecz także jej działalność.

Co te nowe przepisy oznaczają dla **Narodowego Odrodzenia Polski, Polskiej Wspólnoty Narodowej - Polskiego Stronnictwa Narodowego** i innych faszystowskich partii istniejących i dobrze się mających pod rządami „starych” aktów prawnych? Żeby przetrwać, muszą w szybkim tempie zebrać po 1000 podpisów. Jednak w statucie i programie zarówno **Gmurczyk**, jak i **Tejkowski** będą musieli się wyrzec swoich skrajnych ideałów, a w działalności przestrzegać reguł demokracji, z którymi niezgodne jest np. formowanie bojówek czy szerzenie propagandy rasistowskiej. Jeśli tego nie uczynią, zaś Sąd Wojewódzki zarejestruje te partie, znaczyłoby to, że konstytucja nie jest przestrzegana i respektowana. A do tego w demokratycznym państwie prawa, do jakiego aspiruje Rzeczpospolita Polska, nie można dopuścić! Poza tym ciekawe jest, jak Trybunał Konstytucyjny będzie reagował np. na skinowskie obchody 11 Listopada?

Nowy kodeks karny w zasadzie nie przynosi większych zmian jeśli chodzi o zagadnienia propagowania faszyzmu czy nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych itd. Najistotniejsze jest rozszerzenie katalogu kar, którym podlega popełniający te przestępstwa. Otóż pod rządami nowego kodeksu za owe przestępstwa grozi kara grzywny, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. W poprzednim kodeksie przestępstwa te były rozbite na dwa osobne paragrafy, które przewidywały kary pozbawienia wolności odpowiednio: od 6 miesięcy do 8 lat i od 6 miesięcy do lat 5. W istocie powodowało to, iż sędziowie nie orzekali kar za te przestępstwa, gdyż były one zbyt wysoko penalizowane. Nowy kodeks, choć przewiduje kary mniejsze, stwarza nadzieję, że będą częściej stosowane. Wydaje się, że kara grzywny jest o wiele łatwiejsza do orzeczenia niż kara więzienia, jest tańsza dla podatnika, a także skuteczna. Sędziowie nie będą mieli tak wiele podstaw, aby wymigiwać się znikomym społecznym niebezpieczeństwem czynu i w ogóle nie orzekać żadnej kary.

Zasadniczo zmiany prawa powinny cieszyć, choć tak naprawdę o ich wadze przekonamy się w momencie, kiedy te nowe akty prawne będą stosowane. Polska dąży do światowych standardów nowoczesnego prawa, więc zmiany w tej dziedzinie stanowią raczej krok naprzód. A poza tym wreszcie nasze prawo będzie zgodne z umowami międzynarodowymi, które podpisały władze naszego państwa.

ADAM BODNAR

Art. 13 Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 roku

Zakazane jest istnienie partii politycznych i innych organizacji odwołujących się w swoich programach do totalitarnych metod i praktyk działania nazizmu, faszyzmu i komunizmu, a także tych, których program lub działalność zakłada lub dopuszcza nienawiść rasową i narodowościową, stosowanie przemocy w celu zdobycia władzy lub wpływu na politykę państwa albo przewiduje utajnienie struktur lub członkostwa.

Kodeks karny z dnia 6 czerwca 1997 roku

Art. 256

Kto publicznie propaguje faszystowski lub inny totalitarny ustrój państwa lub nawołuje do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość – podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 257

Kto publicznie znieważa grupę ludności albo poszczególną osobę z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, wyznaniowej albo z powodu jej bezwyznaniowości lub z takich powodów narusza netykalność cielesną innej osoby – podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.